

ДЕЛОТО НА АЛОНСО ДЕ САЛАЗАР ФРИАС

Автор: *Красимир Иванчев*

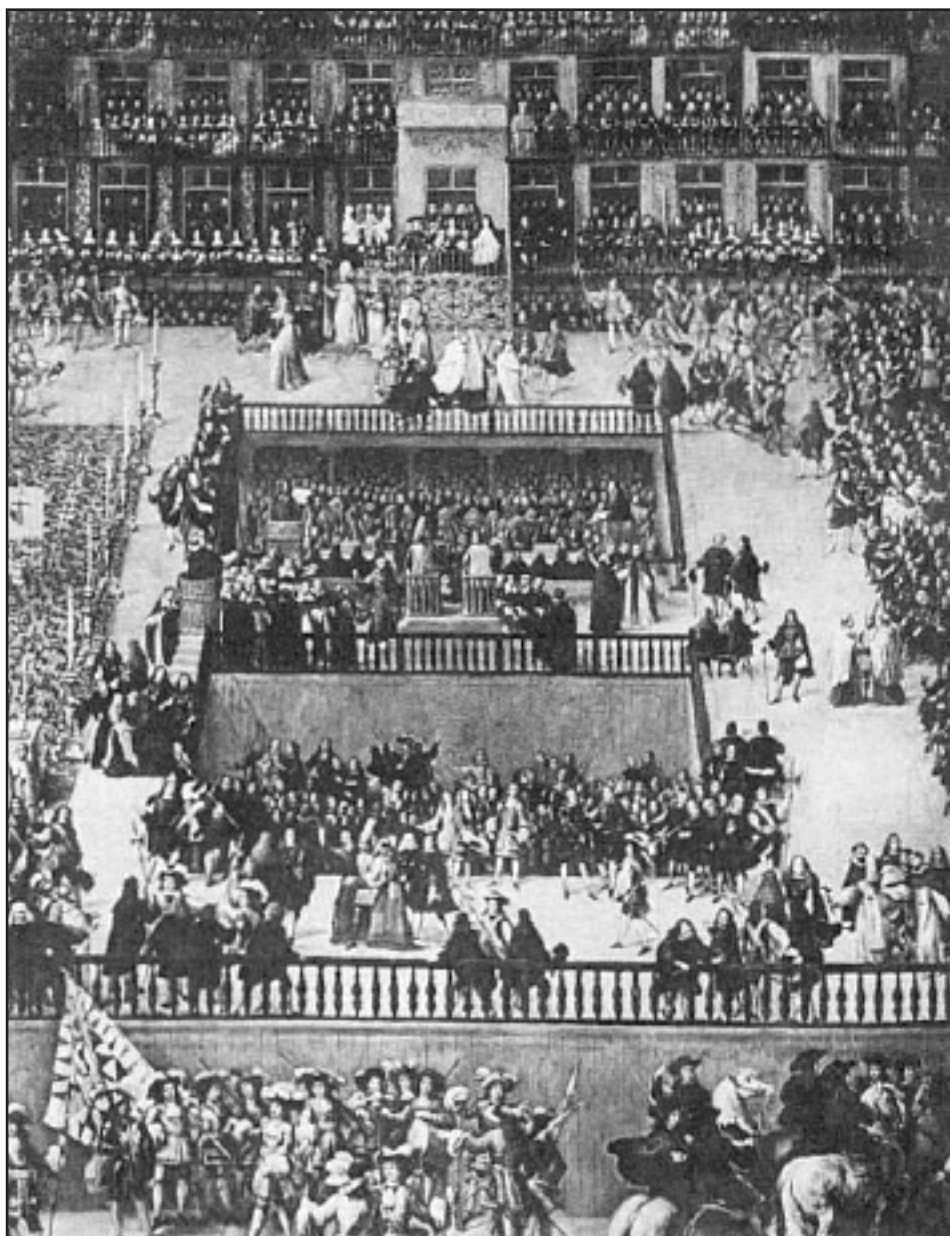
Един от най-наситените с драматизъм и незаслужено забравени моменти в европейската история, се случва в Испания в началото на 17 век и в голяма степен променя както представите на всеки, който е запознат с лова на вещици и средновековната Инквизиция, така и вярата в непобедимата сила на човешкия разум.

Противно на много разпространеното мнение (често в историята има „натрупвания на клишета“, които могат да затъмнят същността на процесите – което пък, заедно с други фактори в последно време породи нелицеприятният процес на необузdana ревизия) известните кампании и случаи на лов на вещици в средновековието, че и в по-късно време далеч не са така еднозначни, както сме свикнали да ги приемаме. Известни са жестокостите на Инквизицията, но малцина знаят, че в повечето случаи признаването и разкаянието на „вещицата“ е водело до опрощаване на греховете и освобождаване. Малко известно е и това, че съдът на Инквизицията е бил в много случаи таен и много от обвинените са имали възможност да заживеят отново без обществото да узнае за обвиненията към тях.

От друга страна, ясно е, че случаите на фанатично унищожаване на хора, обвинени във вещичество или ереси не са рядкост, особено във времената, когато фанатизмът и масовата

психоза са били много по-лесно генерирано явление от днес. (Или поне така се смята от висотата на днешната ни информираност и цивилизованост).

В началото на 17-ти век в Испания, се разиграва драма, в която главната роля се пада на една от най-светлите и за съжаление не много известни личности в европейската история. В страната на баските, в близост до френската граница се появява една 20 годишна слугиня, която разказвала на жените по пазара, че е вещица и че знае разни вещерски практики. Всъщност, тя наистина била обвинена от Инквизицията в

Висшият съд на инквизицията, наречен „Suprema“ /Consejo de la Suprema I General Inquisition/

такива неща и била опростена след признанието и разкаянието ѝ. Само че, „шило в торба не стои” и разказите ѝ започват отново. Какви са мотивите на младата жена да се хвали по такъв начин остава да се изяснява от психологията, но е ясно, че слухът се разпространява лавинообразно и цялата област се подпалва от вещерски истории и истерии. Завалят всевъзможни сигнали, често съпроводени с безумни фантазии. Нещата придобиват сериозни мащаби и психозата се разраства твърде застрашително. Инквизицията, разбира се, не закъснява да се появи. Започва разледване и са назначени трима инквизитори, т.е. следователи на католическата църква, които започват да обикалят областта и да събират сведения за непрекъснато увеличаващите се случаи на вещерство и магьосничество, за секс с дявола, яздене на метли и каквото още фантазията може да си представи.

Разгледани са не по-малко от 7000 случая, като в част от тях разказите стигат висини на абсурдността, като например орален секс със зайци по сатанинско внушение.

По това време е в сила едикт, който гарантира опрощение на всеки, който признае магьосничество или съобщи за такова. Основният „полеви” следовател е Алонсо де Салазар Фриас*, член на Светата инквизиция, младши инквизитор и църковен юрист. В условията на класическа масова психоза, обхващала цялата област, ако не и цяла Испания, са разследвани са около 2000 случая и 5000 души, голяма част от които деца от 7 до 14 г. Над 1400 човека оттеглят пред Салазар предварителните си показания и се отричат от признанията си, заявявайки, че са изтезавани или заплашени с изтезания. Събрани са 11 000 страници доказателства. Само 6 човека от всички разследвани продължават да поддържат, че са магьосници. Паралелно с тези процеси има и няколко срещу хора изповядващи тайно други религии – протестантство, мюсюлманство и еврейство.

Противно на това, което бихме очаквали в тази обстановка, мерките, които инквизиторът Салазар Фриас предприема са повече от изненадващи. Наказанията са или никакви, или свръх леки, като например казване на молитва. В разгара на психозата и в безумието на онова време, католическият свещеник и юрист не отстъпва нито на сантиметър от здравия разум и, събрал достатъчно доказателства, със силата

на властта, дадена му именно от Инквизицията, директно обявява цялата история за измислица и масово заблуждение, без да се съобразява с мненията на останалите двама по-старши инквизитори и без нито секунда да се повлияе от атмосферата и тенденцията на времето, страховете, заблудите или опасността за себе си или за кариерата си.

Нещата обаче не свършват дотук. Салазар не се спира и повежда активна борба за оправдаването на всички обвинени. Развитие на събитията води до Мадрид и до самия център на испанската Инквизиция. Влязъл в остър конфликт с началниците си, Алонсо де Салазар Фриас отнася въпроса до главния инквизитор в Мадрид. Започва продължително заседание на висшият съд на инквизицията, наречен „Suprema” / Consejo de la Suprema I General Inquisition или Съвет на върховната и генерална инквизиция/. Това е доста интересна институция със строги процедурни правила, едно от които е, че говорещия не може да бъде прекъсван по никакъв начин и при никакви обстоятелства. Започва се напрегната борба, в която Салазар хвърля всич-

„Suprema” / Consejo de la Suprema I General Inquisition

ките си сили и способности. След години дебати, през 1614 година, в католическа Испания, Алонсо де Салазар Фриас тотално разгромява с изцяло юридическа и логическа аргументация опонентите си, и то именно пред съда на испанската Инквизиция. Всички процеси са обявени за невалидни, животът и здравето на хиляди хора са буквално спасени, а историята на Европа получава един от най-ярките си примери за проява на човешки разум и здрав смисъл.

Чрез способностите, ума и волята на един непоколебим юрист, съчетал в себе си дълбокото разбиране за законност и смисъл, духът на чо-

вечността и разума, буквално прокарва един от пътищата на задаващото се Новото време през средновековния мрак.

Битките продължават и след големия процес. През 1616 г. светските власти на Испания, които към този момент са независими от църквата, организират процеси срещу вещици в Северен Бискай, но отново благодарение на намесата на Салазар са предотвратени масовите изгаряния на клади и всички осъдени са оправдани, след като Инквизицията изземва разглеждането на делата им и ги прекратява до едно. В Каталония, отново светските власти обесват повече от 300 заподозрени вещици през 1616-1619 г., но отново преследванията са прекратени от съда на Инквизицията. През едно голямо гонение през 1621, Салазар инициира процес, при който инквизицията изземва правомощията на светската власт и налага само несъществени наказания на заподозрените. Влиянието му надхвърля Испания, като Инквизицията в Рим въвежда специално подготвени от него правила за разследване, насочени към установяване на истината и изиграли голяма роля в намаляването на броя на процесите в Италия.

В цялата си битка, големият юрист и хуманист разполага само със привидно слабите оръжия на правото – думите, логиката, и собственият си ум и убедителност. Историята на правото познава много успешни защиты на невинни и тържество на справедливостта, но едва ли познава друг случай, в който 7000 човека да са спасени от репресии в един от най-тъмните периоди на историята. Още по-удивително е, че това става чрез безкомпромисната борба на съдията, който е призван да ги осъди по всички канони на времето и длъжността си.

* Роден през 1564 г в Бургос, в семейството на адвокати и богати търговци, Алонсо де Салазар Фриас учи каноническо право в Университетите на Саламанка и Сигуенца. След като става католически свещеник, е назначен за главен викарий и за съдия в епископския съд на Каен. Близостта му с архиепископа на Толедо Бернардо де Сандовал Риас, както и големите му способности на юрист улесняват кариерата му и е назначен за главен юрист на църквата в Кастилия през 1600 г и инквизитор на Логроно през 1609 г. Големият му успех в „делото с вещиците“ го прави член на Върховния съвет на Инквизицията през 1631 г. Умира през 1636 г.

Портрет на Алонсо де Салазар Фриас

Basilio de Salazar - Mexico, ca. 1624–45
Franciscan Exaltation of the Immaculate
Conception, 1637, oil on canvas
47 1/4 x 39 3/4 in. (120 x 101 cm)
Museo Regional de Querétaro / INAH